herpy

GEKKOER

Afroedura africana

Afroedura africana er en lille, flad og nataktiv klippegekko fra granitbjergene i det centrale Namibia. Den presser sig ind i smalle sprækker, tåler en stor forskel på dag og nat og er en art for den erfarne holder. Der findes kun lidt viden om pasningen, så vejledningen bygger på klimaet, levestedet og slægtens vaner.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Oedura africana*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**5-6 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Klippeboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 30 × 40 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-30 °C**
Hotspot	**30-32 °C**
Temperatur, nat	**12-18 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter**
Holdes	**Parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**60-90 dage** ved 24-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er hverken opført i CITES eller i EU's forordning om handel med vilde dyr (338/97), så der kræves ingen CITES- eller EU-tilladelser ved køb og salg. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Afroedura africana er en lille, kraftigt fladtrykt gekko med en bred, flad krop, der gør det muligt at kravle ind i smalle klippesprækker. Under hver tå sidder tre par forstørrede klæbelameller, og halen er flad og ringet. Arten blev beskrevet i 1888 som *Oedura africana* og flyttet til slægten *Afroedura* i 1947. Tidligere blev to former fra det sydlige Namibia og Namaqualand regnet med til arten, men siden 2014 føres de som de selvstændige arter *Afroedura namaquensis* og *Afroedura tirasensis*. Selv inden for Erongo-bjergene er den genetiske forskel mellem bestandene stor, så arten kan rumme flere uafklarede former.

Arterne i den gruppe, *A. africana* hører til, bliver under 65 mm fra snude til kloak, og voksne dyr er omkring 5-6 cm. Den samlede længde med hale, vægten og levetiden er ikke dokumenteret; levetiden i boksen er et skøn ud fra andre små gekkoer. Halen kan smides ved fare, og den vokser ud igen, men ikke så pæn som før.

Arten er nataktiv og holdes sjældent. Vejledningen her bygger derfor på levestedet og på andre nataktive klippegekkoer fra Namibia, fx *Chondrodactylus bibronii* og *Chondrodactylus fitzsimonsi*.

Udbredelse og levested

Afroedura africana lever kun i det centrale Namibia: i Erongo-bjergene, på Brandberg og Spitzkoppe, i inselbergene langs Swakop og Khan og i den vestlige del af Khomas-højlandet. Typelokaliteten er angivet som Walvis Bay ved kysten, men arten kendes i dag fra granitbjergene inde i landet.

Ældre fund længere mod syd, også i Sydafrika, hører til *Afroedura namaquensis* og *Afroedura tirasensis*, som tidligere blev regnet med til arten. Kortet viser et omtrentligt område.

> **Oprindelig udbredelse:** Namibia.

LEVESTED

Arten lever på klipper, især på afskallende granit: i sprækker, under løse klippeflager og på blokke og klipperande på bjerge og inselberge i det tørre Namibia. Om dagen gemmer den sig dybt inde i sprækkerne, og om natten kommer den ud for at jage på klippefladerne i nærheden.

Klimaet er tørt med varme dage og kølige nætter. I højlandet omkring Windhoek ligger dagtemperaturen om sommeren på 28-31 °C og om vinteren på omkring 21 °C, mens nætterne kan falde til 6-7 °C om vinteren. Regnen falder i sommerhalvåret, fra november til marts, og samlet er der under 400 mm om året, mens vinteren er næsten helt tør. Luftfugtigheden ligger i gennemsnit på 20-50 %.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Afroedura africana*. Rådene bygger på klimaet og levestedet og på andre nataktive klippegekkoer fra Namibia som *Chondrodactylus bibronii* og *Chondrodactylus fitzsimonsi*.

Et par skal have et terrarie på mindst 40 × 30 × 40 cm (længde × bredde × højde), og større er en fordel, fordi det giver flere skjul og en mere stabil temperatur. Gekkoen bruger sprækker lodret og vandret, så både bundarealet og bagvæggen skal bruges. Byg en bagvæg af kork, skiffer eller hugget sten med smalle sprækker på 1-2 cm, hvor dyret kan presse sig ind. Brug flade sten eller korkplader, der ligger tæt mod hinanden, og sørg for, at alt står fast, så intet kan skride ned over dyret.

Bunden er en blanding af sand og jord. Terrariet skal have låg, for arten klatrer og kan presse sig gennem små åbninger, og god ventilation holder luften tør. Hannerne skal ikke holdes sammen.

TEMPERATUR

Giv en gradient, så dyret selv kan vælge. Om dagen skal der være 24-30 °C i terrariet, og en lille, varm klippeflade må gerne nå 30-32 °C. Om natten skal temperaturen falde til 12-18 °C. Den store forskel på dag og nat er naturlig for arten.

Tallene bygger på klimaet i artens udbredelsesområde; en egentlig anbefaling for arten er ikke dokumenteret. Hold terrariet køligere om vinteren, 20-25 °C om dagen og 8-12 °C om natten, i to-tre måneder, og lad dagslængden blive kortere. Varm gerne med en lille varmelampe eller varmemåtte over en del af arealet, styret af en termostat, og mål med et digitalt termometer.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten er fra et tørt område. Hold luften forholdsvis tør, omkring 30-50 % relativ luftfugtighed. Intervallet er et skøn ud fra levestedet.

Forstøv let en gang om dagen eller hver anden dag om aftenen på bagvæggen og i en del af terrariet, så dyret kan drikke dråber. Overfladen skal være tør igen næste dag. Hold en lav skål med frisk vand fremme, og lad en del af terrariet blive helt tør. Et hygrometer viser, om luften holder sig tør. Mug og fugtige sprækker er en fare.

LYS OG UVB

Arten er nataktiv og skjuler sig om dagen. UVB er ikke dokumenteret som nødvendigt, men et svagt UVB-rør (Ferguson-zone 1), fx et T5-rør på 5-7 %, over den ene side af terrariet er en god sikring, så længe der er mange skjul i skygge. Dyret skal selv kunne vælge at blive i sprækkerne.

Hav lyset tændt 11-12 timer om dagen om sommeren og 9-10 timer om vinteren, gerne styret af et tænd-sluk-ur. Brug ikke farvet natlys.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Giv levende insekter: fårekyllinger, mindre græshopper, brune og sorte kakerlakker (dubia) og mel- og voksmøllarver som afveksling. Insekterne skal være mindre end afstanden mellem dyrets øjne og pudres med kalk. Voksne dyr fodres to gange om ugen, og unge dyr hver anden eller tredje dag. Tilskud af vitaminer med D3 en gang hver anden uge er nok.

Giv foderet om aftenen, når dyret er aktivt. Små dyr tager gerne springhaler og små fårekyllinger. Hold øje med vægten: en fyldig halerod viser, at dyret får nok.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Afroedura africana er sky og hurtig og skal ikke håndteres. Den forsvinder ind i sprækker ved den mindste forstyrrelse, så al pleje bør ske roligt og om aftenen. Tag aldrig fat i halen.

Et par eller en han med et par hunner kan holdes sammen, hvis der er mange sprækker. Hanner skal holdes hver for sig. Om dagen ser man sjældent dyret, og det er normalt.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alder og vægt ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten. Hannerne har porer foran kloakken og en tydelig bule ved halens rod. Sæt først hunnen i avl, når hun er udvokset og i god foderstand.

PARRING

Parringen er ikke beskrevet for arten. En køligere vinter med korte dage svarer til klimaet i udbredelsesområdet og er formentlig det, der sætter avlen i gang om foråret. Sæt hannen til hunnen om foråret, og tag ham ud igen, hvis hun viser tegn på stress. Giv hunnen kalk og rigeligt med insekter.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger formentlig to hårdskallede æg ad gangen, en gang imellem kun ét, som andre gekkoer i familien. Slægtens arter klæber enten æggene fast i sprækker eller gemmer dem, og fastklæbede æg kan ikke flyttes uden skader. Antallet af kuld pr. sæson er ikke dokumenteret.

Giv hunnen en æglæggekasse eller en sprække af kork eller skiffer, hvor æggene kan sidde skjult. Slut avlen, hvis hun taber sig.

INKUBATION

Rugetid og temperatur er ikke dokumenteret for arten. Tallene i boksen, 24-28 °C og 60-90 dage, er et skøn ud fra andre små, æglæggende gekkoer. Fjern æggene sammen med underlaget, hvis de skal flyttes, og undgå at vende dem. Lad æg med skrumpet skal og mug ligge, til du er sikker på, at de er døde.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er små og hurtige og skal have et lille terrarie med mange sprækker, tør luft og et lille fugtigt skjul. De fodres hver anden eller tredje dag med springhaler og små fårekyllinger, pudret med kalk. Hold dem enkeltvis eller i små grupper af samme størrelse. Vækst og tid til kønsmodenhed er ikke dokumenteret.

Sundhed og typiske fejl

Sundhedsproblemer er ikke dokumenteret for arten. Rådene bygger på erfaringer med andre klippe- og ørkengekkoer. De typiske fejl er:

- For meget fugt. Fugtige sprækker og våd bund giver mug, hudproblemer og luftvejsinfektioner. Overfladen skal være tør.
- Overophedning. Gekkoen skal altid kunne trække sig tilbage til køligere sprækker.
- Kalkmangel (knogleskørhed), især hos unge dyr og avlshunner. Tegnene er rysten, krumme lemmer og blød kæbe. Brug

kalk og D3.

- Fastsiddende hudrester på tæer og halespids. Giv et fugtigt skjul, og løsn resterne forsigtigt med lunkent vand.
- Stress ved forstyrrelse og håndtering. Arten er sky.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig halerod og et godt greb på klippen. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, ikke spiser i flere uger eller ser slap ud.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.